

Nové možnosti rozvoje vzdělávání na Technické univerzitě v Liberci

Specifický cíl A3: Tvorba nových profesně zaměřených studijních programů

NPO_TUL_MSMT-16598/2022

Předmět: Podnikové procesy

Téma přednášky: Řízení procesů v podniku

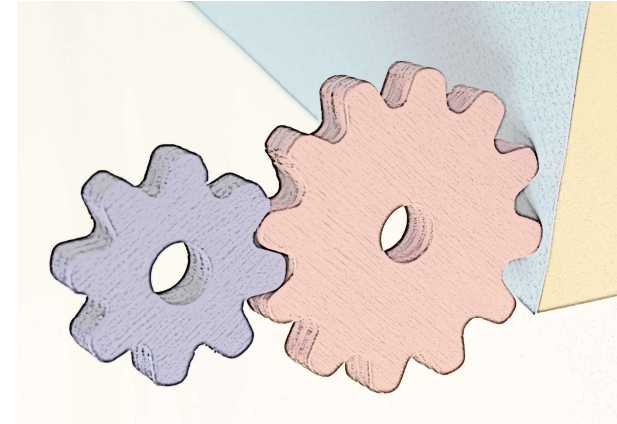
Ing. Eva Štichhauerová, Ph.D.

Řízení procesů v podniku

Řízení procesů v podniku

- **Činnost, proces, procesní tok.**
- **Účastníci procesu.**
- **Řízení procesů.**
  - Identifikace a klasifikace procesů.
  - Želví diagram.
  - Zásady procesů
- **Procesní vs funkční přístup k řízení podniku.**
  - Podmínky pro procesní řízení.
- **Procesní analýza**
- **Řízení výkonnosti procesů.**
- **Zlepšování procesů.**

Činnost

- **Měřitelná jednotka práce, jejímž účelem je transformace vstupního prvku do předem definovaného výstupu.** (Svozilová 2011, str. 15)
- **Charakteristické znaky:**
  - určité trvání,
  - logické souvislosti s jinými činnostmi procesu,
  - přiřazené zdroje.
- **Pravidlo 1-1-1** (1 osoba: 1 místo : 1 log. čas. úsek).
- **Různá úroveň podrobnosti.**

Proces

- **(Činnost nebo) soubor činností, které využívají zdroje a jsou řízeny za účelem přeměny vstupů na výstupy. (ČSN EN ISO 9001:2015)**
- **Souhrn činností transformujících souhrn vstupů do souhrnu výstupů (zboží nebo služeb) pro jiné lidi nebo procesy, používající k tomu lidi a nástroje. (Řepa 2006)**
- **Organizovaná skupina vzájemně propojených činností, které společně vytvářejí výsledky hodnotné pro zákazníky. (Hammer 2012, str. 62)**

Příklady podnikových procesů

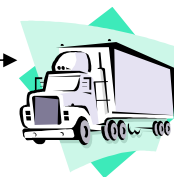
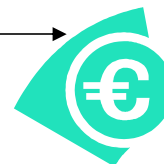
- proces managementu kvality jako takový
- proces/y řízení zdrojů
- regulační výzkumný proces/y
- Proces/y výzkumu trhu
- proces/y tvorby designu, resp. návrhu produktu
- nákupní/zásobovací/pořizovací proces/y
- výrobní proces/y
- proces/y poskytování služeb
- proces/y související s péčí o produkty
- proces/y uchovávání záznamů
- proces/y plánování
- proces/y školení
- proces/y manažerské kontroly
- proces/y interního auditu
- proces/y neustálého zlepšování
- proces/y hodnocení potřeb zákazníků
- proces/y komunikace se zákazníkem
- proces/y evidence

Procesní tok

- **Sled kroků** (činností, událostí či interakcí), který
  - představuje **postupně se rozvíjející se proces**,
  - **zapojuje do práce alespoň dvě osoby**,
  - a vytváří určitou **hodnotu pro zákazníka**, jemuž má sloužit, **nebo příspěvek pro podnik**, v němž se uskutečňuje. (Svozilová 2011, str. 15)
- Pohled na proces z hlediska *vývoje v čase*.
- Další důležité prvky procesního prostředí: *spolupráce lidí a hodnota*.
- Toky většinou začínají a končí v podniku, ale mohou být i provázány do okolí (zákazník, subdodavatel). Probíhají v návaznosti i paralelně.

Zjednodušený příklad podnikového procesu

Přijetí zákaznické
objednávky

Schválení
objednávky
prod. odd.

Vystavení
faktury

Prověření
platby
účetárnou

Dodání
produktu

Procesní prostředí

- **STATICKÝ POHLED:**
  - Složitý systém vzájemně provázaných procesů.
  - Procesy prochází více podnikovými útvary až za hranice podniku.
- **DYNAMIKA PROSTŘEDÍ:**
  - Různá stadia průběhu procesů, události spouštějící/přerušující procesy.
  - Změny – plánované (zlepšování), neplánované.
- Nutno procesní prostředí **strukturovat** a vymezit **hranice procesů**.

Účastníci procesu

Hledisko podle vztahu k procesu, znalostí a rozsahu odpovědnosti

- **Zákazník** procesu.
- **Dodavatel** procesu.
- **Sponzor** procesu.
- **Provozovatel** procesu, vlastníci podniku.
- **Vlastník procesu**.
- **Operátor** procesu.
- **Šampión** procesu.

Řízení procesů

- **Činnost, která využívá znalostí, schopností, metod, nástrojů a systémů k tomu, aby identifikovala, popisovala, měřila, řídila, hodnotila a zlepšovala procesy se záměrem efektivního pokrytí potřeb zákazníka procesu.** (Svozilová 2011, str. 18)
- **Řízeným objektem:** definovaný, popsáný, strukturovaný, zdrojově a vstupy zabezpečený proces.

Identifikace a klasifikace procesů

- Důležité rozpoznat a správně zařadit procesy s vlivem na kvalitu produktu podniku.
- **Hlavní procesy (klíčové):** naplňují účel podnikání a vytváří přidanou hodnotu, za kterou zákazník platí.
  - Sekvence činností klíčových pro splnění požadavku zákazníka a dodání produktu.
  - Př. plánování, nákup, vývoj produktu, návrh produktu, výroba produktu, poprodejní servis).
- **Podpůrné procesy:** podpora hlavním procesům.
  - Možno realizovat i externě (př. personalistika, účetnictví, správa budov, projektové řízení, školení).
- **Řídící procesy:** definování záměrů a cílů podniku, přezkoumání jejich plnění (př. strategie a řízení podniku, interní audit).

Procesy v typické výrobní firmě

Procesy v typické výrobní firmě							
Hlavní procesy	Plánování	Vývoj nových produktů	Nákup	Řízení výroby	Skladování a distribuce	Prodej	
Klíčové procesy	<ul style="list-style-type: none"> Analýza trhu Plánování prodeje Plánování nákupu 	<ul style="list-style-type: none"> Návrh produktu Vývoj prototypu 	<ul style="list-style-type: none"> Správa dodavatelů Správa objednávek Správa cen Správa dodavat. smluv Příjem polotovárů a zboží 	<ul style="list-style-type: none"> Plánování výroby Plánování vyr. kapacit Realizace výroby Správa výrobních zakázek 	<ul style="list-style-type: none"> Skladování Distribuce zboží Doprava Fyzická inventura Správa řízených skladů 	<ul style="list-style-type: none"> Správa odběratelů Správa zakázek Podpora prodeje Fakturace 	
Podpůrné procesy	<ul style="list-style-type: none"> Management jakosti Personalistika Interní a externí účetnictví Údržba strojů a zařízení Projektové řízení, Správa dokumentace Reklamace 						
Řídící procesy	<ul style="list-style-type: none"> Strategie a řízení společnost Management interních procesů Úkoly a informování Ověřování, hodnocení, změny 						

Želví diagram

Slouží k **identifikaci a zároveň pro analýzu procesů** a je vhodným způsobem, jak prokázat vazby mezi jednotlivými procesy.

S čím
Suroviny:
mléko, ovocná
náplň, máslo,
tvaroh, piškoty

Vybavení: nádoba,
kuchynský robot,
forma, lednice

Chuť na sladké

Jak
Recept, návod na
internetu (postup
pečení)

Vylepšení:

- ergonomicky si pracovní prostor odladit
- vše na jedno místě
- ideálně naměřené ingredience
- vyhrazený prostor v lednici
- příprava pracovního prostoru
- ponechat zbytek ingrediencí na další dort
- koupit si dort v cukrárně
- automatický robot (příprava obsahu)
- během míchání obsahu připravit formu a základ dortu

**"Příprava
nepečeného dortu**

- smíchat ingredience do nádoby
- promíchat obsah nádoby
- dát do formy
- dát chladit
- podávat

S kým
Kuchař

Nepečený dort

Měření
Tuhost, chuť,
teplota

Zásady procesů

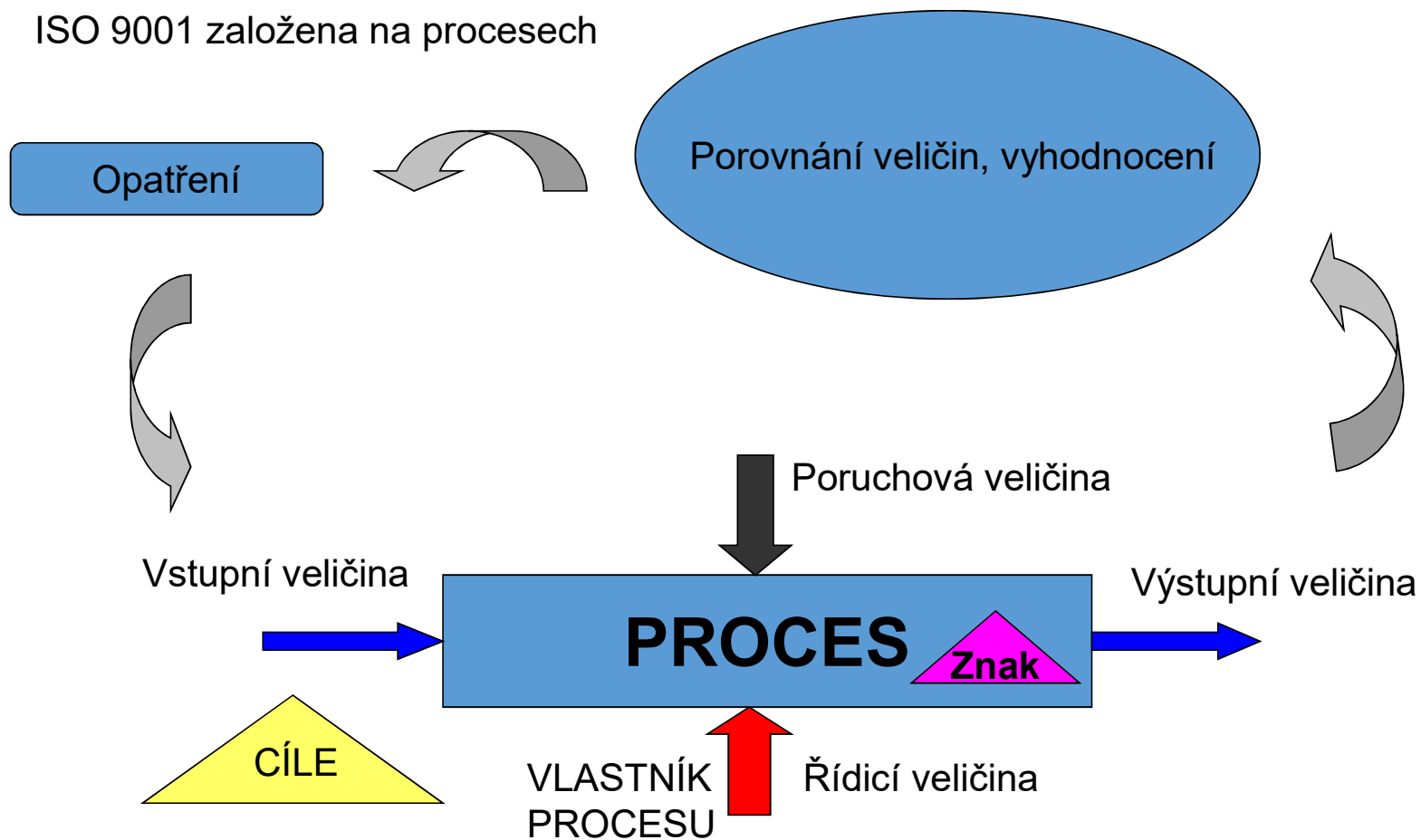
1. **Vlastník** procesu.
2. **Vstupy a výstupy.**
3. **Řetězec činností** s určeným výsledkem.
4. **Měření klíčových faktorů** jako východisko pro zlepšování.

Proces dle ISO 9001

ISO 9001 založena na procesech

Procesní vs funkční přístup k řízení podniku

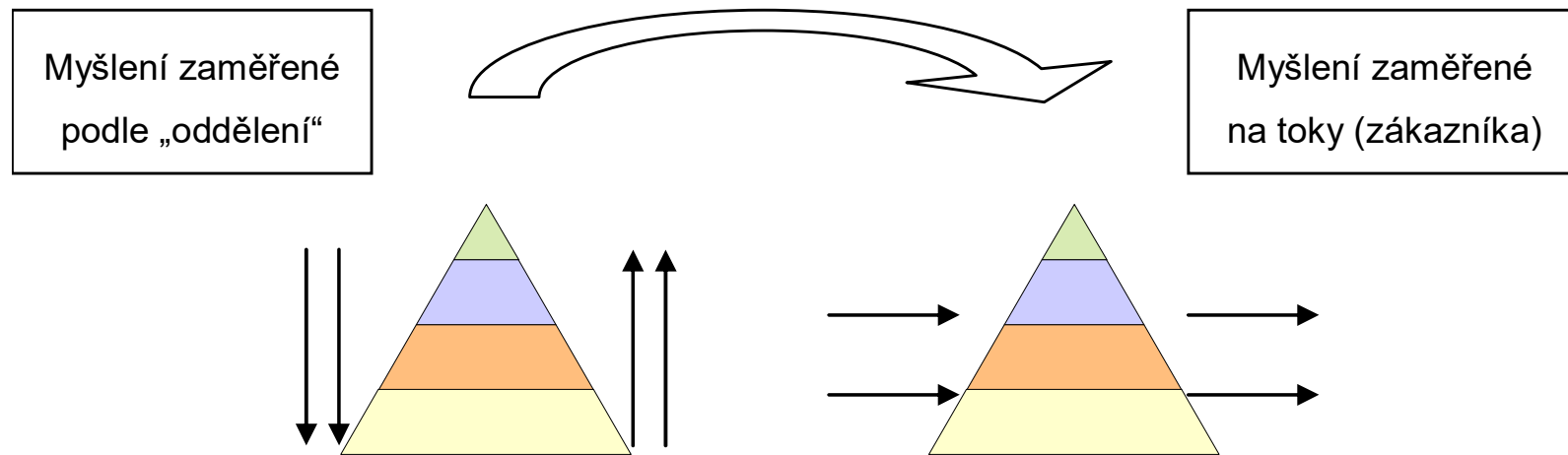
FUNKČNÍ PŘÍSTUP - tradičně řízený podnik

Rozdělení podniku do specializovaných útvarů se společnou odborností.

Výhody: tým se soustředí pouze na jednu činnost a může se v ní neustále zlepšovat...

Nevýhody: soustředění na lokální maxima, bariéry v komunikaci, nejednoznačně definovaná zodpovědnost...

Změna směru myšlení v organizacích se zaměřením na procesy

PROCESNÍ přístup k řízení podniku

...představuje **systemy, postupy, metody a nástroje trvalého zajištění maximální výkonnosti a neustálého zlepšování** podnikových i mezipodnikových **procesů**, které **vycházejí z jasně definované strategie** organizace a jejichž **cílem je naplnit stanovené strategické cíle**. (Šmída 2007, str. 30)

Výhody - možnost cílené optimalizace, přesně definované odpovědnosti, uložená know-how, lepší reakce na dynamické změny okolí...

FUNKČNÍ PŘÍSTUP	PROCESNÍ PŘÍSTUP
Lokální orientace pracovníků.	Globální orientace prostřednictvím procesů.
Problém transformace strategických cílů do ukazatelů.	Propojení strategických cílů a ukazatelů procesů, hlavní charakteristikou: „ <i>Myslete globálně, jednejte lokálně</i> “.
Orientace na externího zákazníka. Pracovníci neznají smysl a propojení na interní zákazníky a dodavatele.	Existence interních a externích zákazníků. Pracovníci vědí, jaké vstupy využívají pro prováděné činnosti a od koho je přebírají + jaké výstupy a komu poskytují k realizaci navazujících činností.
Problematické definování zodpovědnosti za výsledky procesu a tvorby hodnoty pro zákazníka.	Zodpovědnost a tvorba hodnoty pro zákazníka je určována podle procesů.
Komunikace přes „vrstvy“ organizační struktury.	Komunikace v rámci procesu.

Zdroj: Grasseová et al. (2008)

FUNKČNÍ PŘÍSTUP	PROCESNÍ PŘÍSTUP
Problematické přiřazení nákladů k činnostem.	Přímé přiřazení nákladů k činnostem.
Rozhodnutí jsou ovlivňována potřebami činností (funkcí).	Rozhodnutí jsou ovlivňována potřebami procesů a zákazníků.
Měření činnosti je izolováno od kontextu ostatních činností.	Měření činnosti zohledňuje její požadovaný přínos a výkon v rámci procesu jako celku.
Informace nejsou mezi činnostmi pravidelně sdíleny.	Informace jsou předmětem společného zájmu a jsou běžně sdíleny.
Pracovníci jsou odměňováni podle jejich příspěvků k dané činnosti.	Pracovníci jsou odměňováni podle jejich příspěvků k výkonnosti procesu/ organizace jako celku.

Zdroj: Grasseová et al. (2008)

Podmínky pro procesní řízení podniku (1-3)

1. Identifikace všech **hlavních** i dílčích procesů organizace, včetně **podpůrných a řídicích procesů**.
2. Pochopení vazby na **strategii organizace** a úsilí o **neustálé zlepšování**.
3. Důležitosti identifikace procesů pro následné **hodnocení výkonnosti** procesů (interní/externí audity).

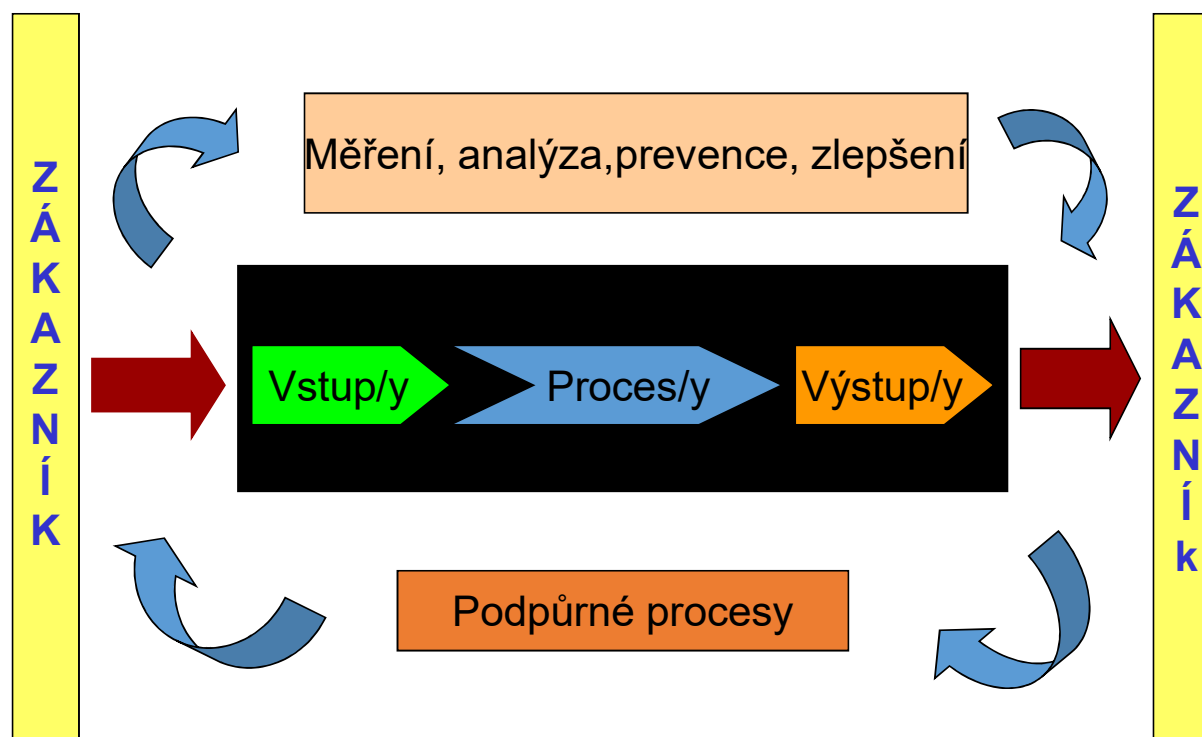
Podmínky pro procesní řízení podniku (4-6)

4. Primárně identifikovat **procesy s vlivem na kvalitu produktu**.
5. Prioritně identifikovat **procesy orientované na zákazníka** (řešící potřeby zákazníků).
6. **Vstupy do procesu** jsou obvykle **výstupy** jiných (předcházejících) procesů a výstupy procesů jsou obvykle vstupy do jiných (následujících) procesů.

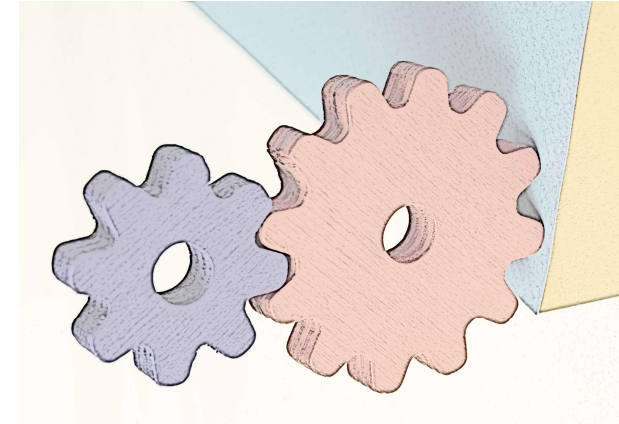

Základní schéma procesního řízení v podniku

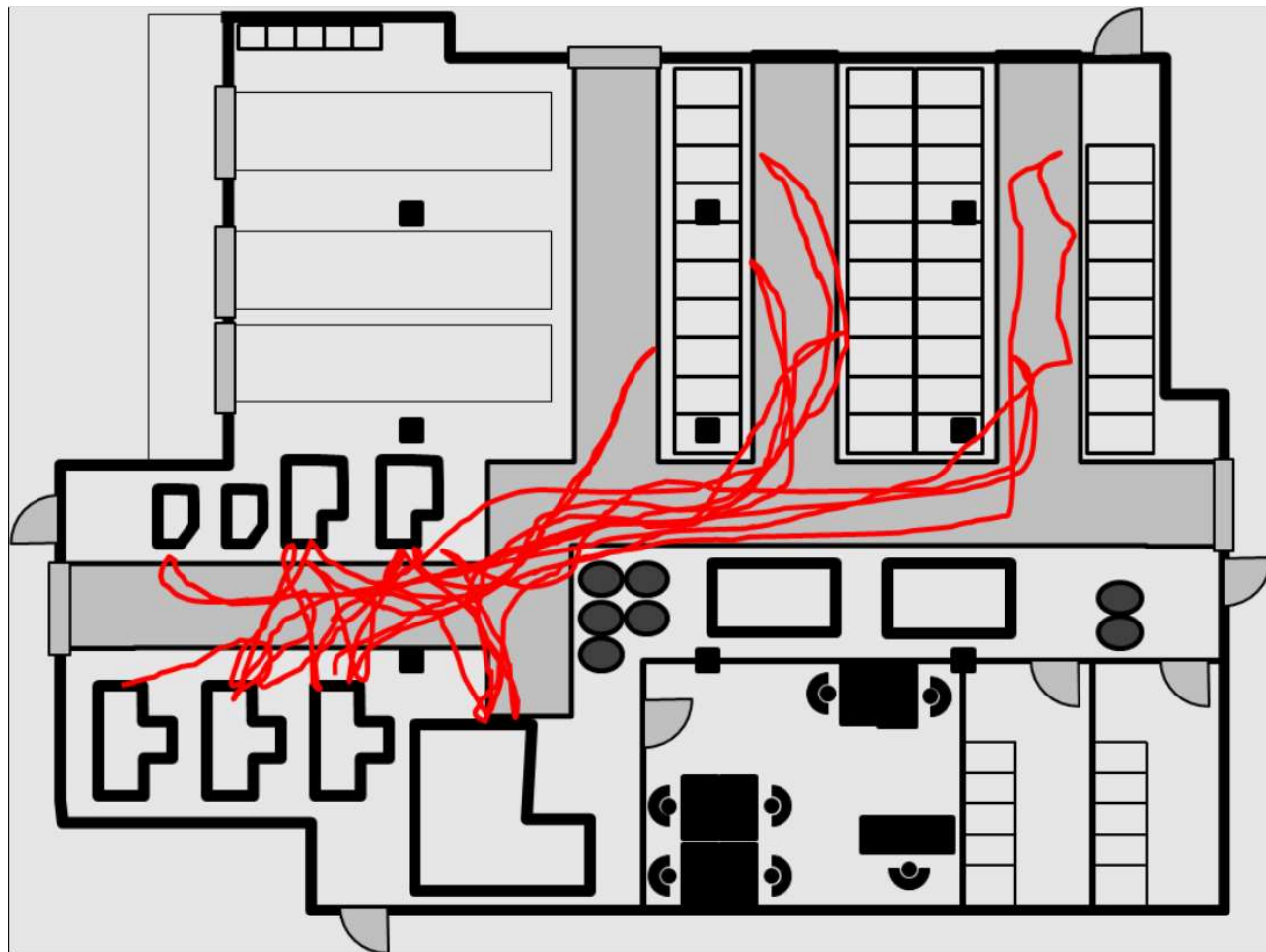
Procesní analýza

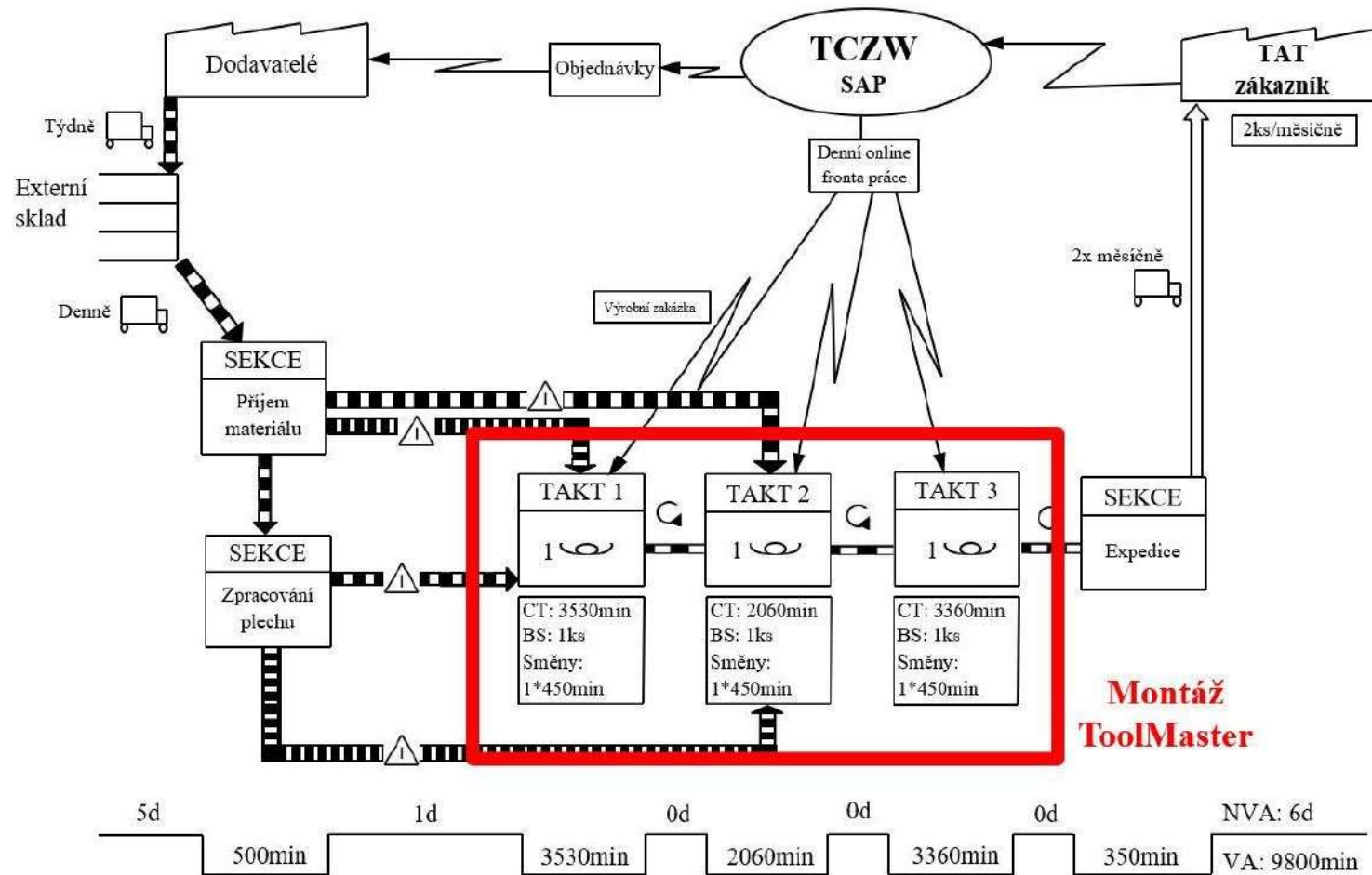
- Předchází zlepšování.
- = **Soubor metod a nástrojů** pro:
  - **studium pracovních metod a procesů** a
  - **měření spotřeby času** pro vykonání činností atd.
- **Cíl:** snížení nákladů, zvýšení zisku, snížení průběžné doby...
- **Zjištění:** např. plýtvání, chybí odpovědnosti, nízká produktivita/efektivita...
- **Nástroje:** např. pohybové studie, procesní diagram, špagetový diagram, VSM, videozáznamy...

Špagetový diagram (Zdroj:

<https://www.zlepsito.eu/l/spagetovy-diagram/>)

VSM počátečního stavu výroby (Matějka 2019)

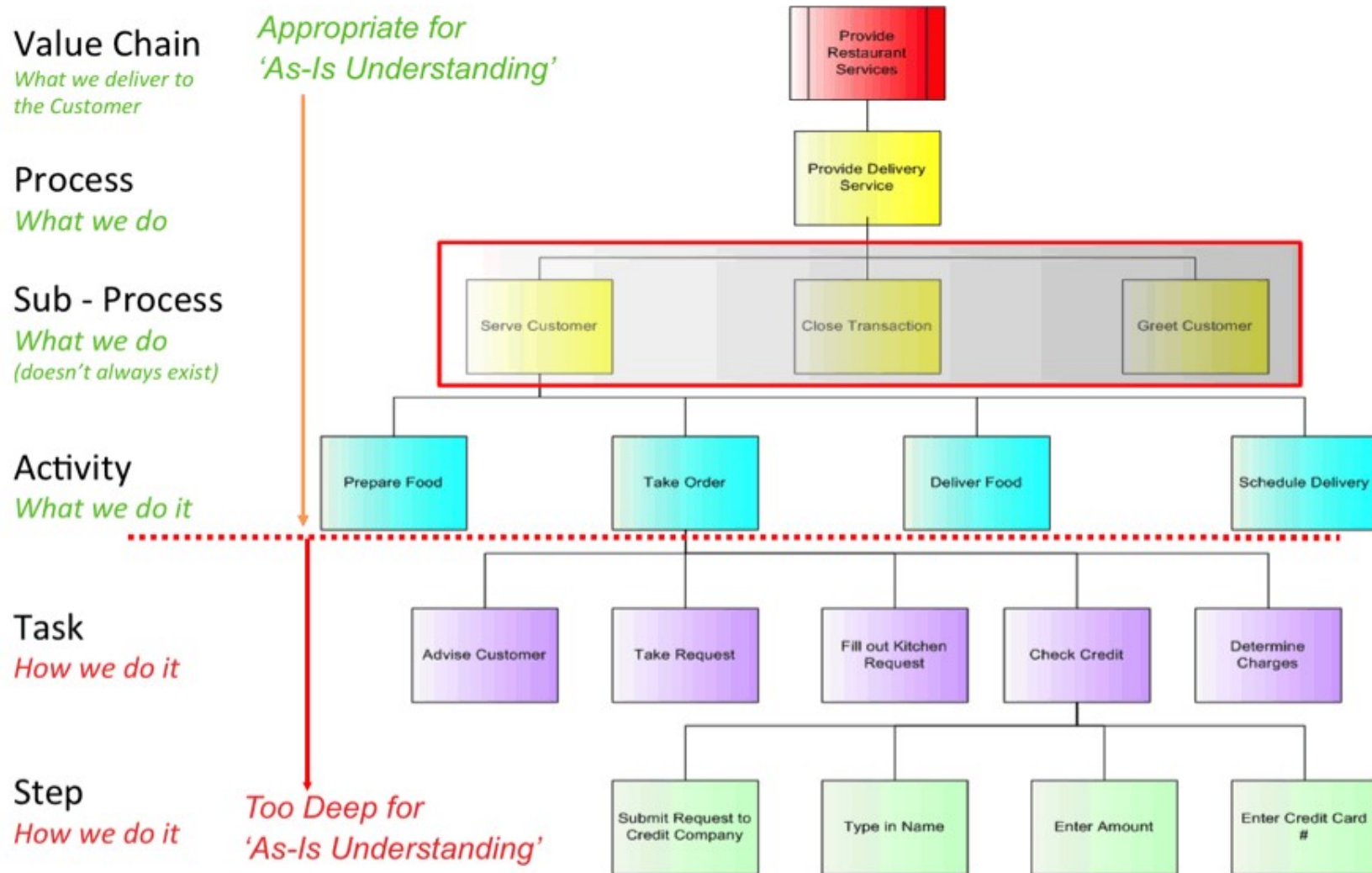

Postup procesní analýzy (1-4)

1. **Identifikace procesů** a v rámci nich **činností** (úkonů, úkolů).
2. **Určení typu a důležitosti procesů**, resp. subprocessů a činností a úkolů – vzhledem k tzv. kritickým faktorům úspěchu.
3. Definování **hranic procesů** a činností (resp. úkonů).
4. **Hierarchizace procesů** (provázanosti úkonů, činností, subprocessů aktivit) – například v podobě tzv. dekompozičních stromů.

Node Tree Decomposition of Process (staženo z: <https://www.brcommunity.com/images/articles/b702-2.htm>)

Postup procesní analýzy (5-6)

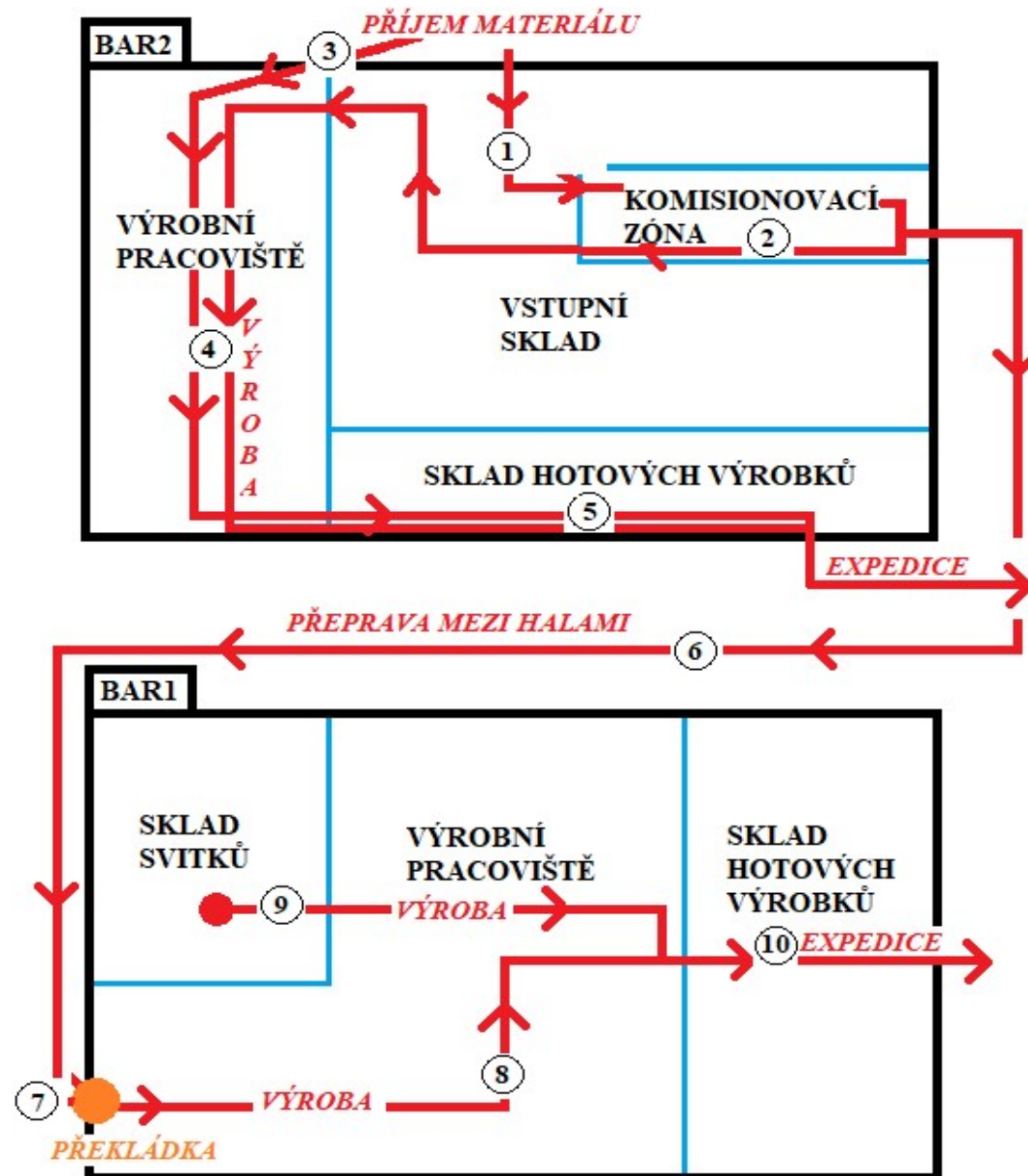

- 5. Toky** anebo **posloupnost a souslednost** úkonů, činností, subprocesů, procesů v podobě tzv. **tokových diagramů** anebo **procesních map**.
- 6. Organizace** – přiřazení k útvarům a osobám, určení vlastnictví.

NEOPOMENOUT:

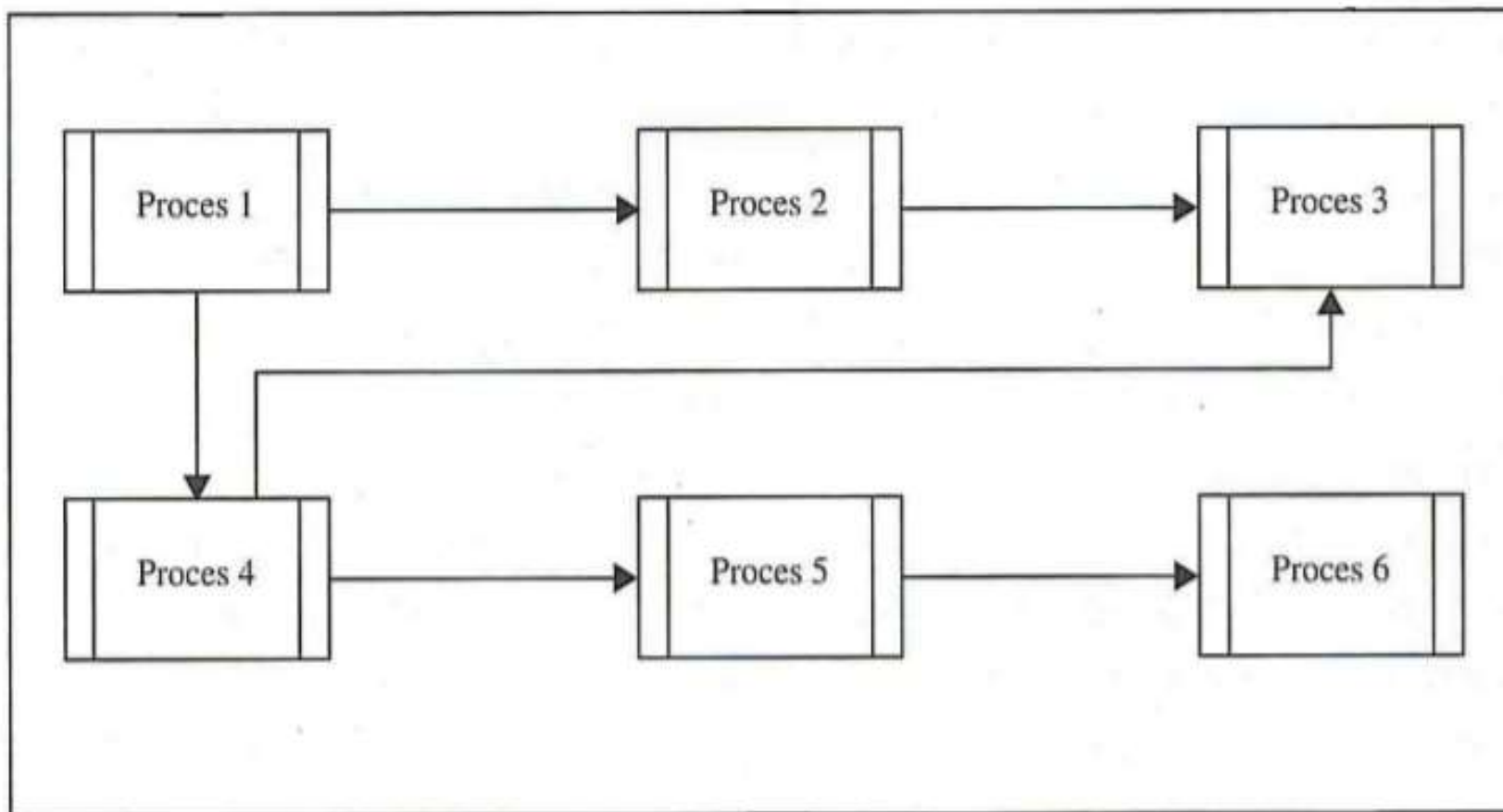
Procesní rozhraní - styčné body interakce nebo spolupráce, identifikace různých omezení a identifikace zdrojů.

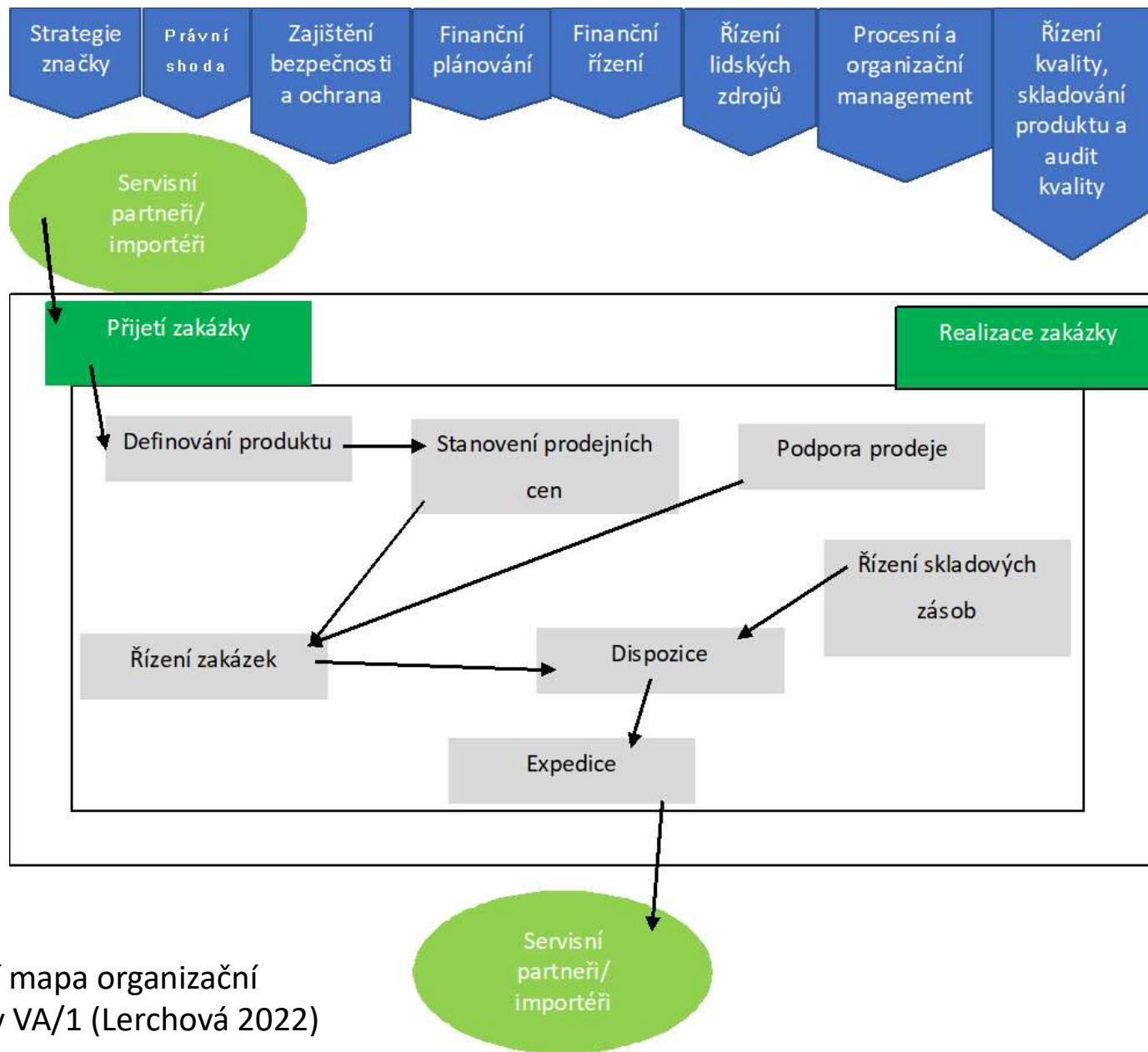
Schéma materiálového toku (Krupová 2020)

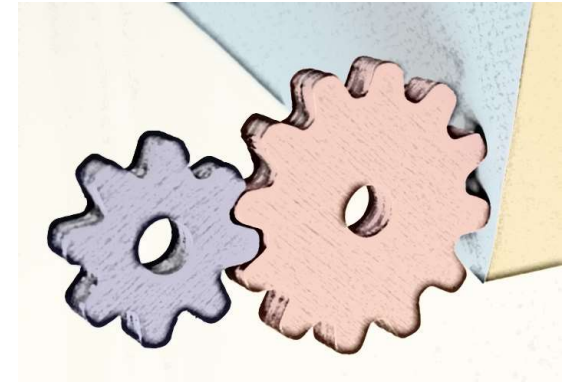
Základní výstavba procesní mapy (Hučka 2017)

Procesní mapa organizační jednotky VA/1 (Lerchová 2022)

Řízení výkonnosti procesů

Výkonnost procesů

= míra **dosažení požadovaných výsledků** daného procesu (činnosti, úkonu).

= Rozdíl mezi skutečným a požadovaným výsledkem.

- **Výsledek = cíl.**
- **Měřidlo = ukazatel.**

Součástí řízení výkonnosti procesů je **definování ukazatelů procesů a odpovědnosti za hodnocení.**

Zlepšování procesů

1. Rozhodnutí managementu;
2. trénink a příprava pracovníků;
3. analýza procesu (analýza procesní zátěže, mapování hodnotového toku, analýza struktury činností, stanovení procesních ukazatelů);
4. identifikace plýtvání a slabých míst procesu;
5. implementace vybraných metod zlepšování (multiprofesnost, BSC, workshopy, 5S, vizuální management, standardizace, měření práce, ergonomie, štíhlý lay-out);
6. audit programu zlepšování procesu.

Děkuji Vám za pozornost.

Nyní je prostor pro Vaše dotazy...